

Sygn. akt II CKN 1061/98

P O S T A N O W I E N I E

Dnia 15 czerwca 2000 r.

Sąd Najwyższy Izba Cywilna
w składzie następującym:

Przewodniczący: SSN - Zdzisław Świeboda

Sędziowie: SN - Elżbieta Skowrońska-Bocian (spraw.)

SN - Hubert Wrzeszcz

Protokolant: Anna Jasińska

po rozpoznaniu w dniu 15 czerwca 2000 r.

na rozprawie sprawy z wniosku J. N.

z udziałem R. C., Z. N. i X. N.

o dział spadku i zniesienie współwłasności

na skutek kasacji wnioskodawczyni i uczestniczki postępowania R. C.

od postanowienia Sądu Wojewódzkiego w P.

z dnia 27 sierpnia 1998 r., sygn. akt II Ca [...]

p o s t a n a w i a:

**oddalić kasację i zasądzić od J. N. oraz R. C. na rzecz Z. N.
kwotę 678,- (sześćset siedemdziesiąt osiem) złotych tytułem zwrotu
kosztów postępowania kasacyjnego.**

U Z A S A D N I E N I E

Sąd Rejonowy w R. postanowieniem z 31 marca 1998 r. sygn. akt Ns [...] dokonał działu spadku po Y. N. znosząc współwłasność działki gruntu o powierzchni 0,684 ha położonej w R. w taki sposób, że część tej działki nr [...] /1 o powierzchni 375 m² wraz ze znajdującym się tam budynkiem przyznał na własność Z. N. (uczestnika postępowania), a drugą część [...] /2 o powierzchni 309 m² przyznał R. C. (uczestniczka postępowania). Zasądził od Z. N. dopłaty na rzecz R. C. oraz X. N. (uczestnika postępowania). Nie orzekł o wzajemnych spłatach pomiędzy R. C. a J. N. (wnioskodawczyni). Wnioskodawczyni była żoną spadkodawcy, a uczestnicy postępowania dziećmi spadkodawcy oraz wnioskodawczyni. Wszyscy oni dziedziczyli na podstawie ustawy w częściach równych, a przedmiot działu stanowi udział w wysokości ½ we współwłasności nieruchomości będącej działką budowlaną. Na gruncie znajduje się budynek mieszkalny o powierzchni 40,70 m² oraz zblokowany z nim budynek gospodarczy. Budynki te użytkowane są przez uczestnika Z. N. zamieszkującego tam z żoną i dwójką dzieci. Ponadto na przedmiotowej działce budowę domu mieszkalnego rozpoczęła R. C..

Sąd Rejonowy przyjął, że podział nieruchomości na dwie odrębne działki jest możliwy z formalnego punktu widzenia, a ponadto spełnia rolę siedziska dla obojga rodzeństwa. Istniejący spór pomiędzy rodzeństwem nie wyłącza możliwości dokonania takiego podziału, gdyż każde z nich otrzyma odrębną nieruchomość i nie pozostanie żaden element wspólny. Nie zachodzi przy tym potrzeba ustanowienia służebności wjazdu dla działki [...] /2, gdyż posiada ona odpowiedni dostęp do drogi publicznej przylegając do drogi całą swoją szerokością. Jako podstawę rozstrzygnięcia Sąd wskazał art. 211 kc.

Apelacja wnioskodawczyni oraz uczestniczki postępowania R. C. oddalona została postanowieniem Sądu Wojewódzkiego w P. z 27 sierpnia

1998 r. sygn. akt II [...]. W uzasadnieniu Sąd drugiej instancji wskazał na prawidłowość dokonanego podziału z uwagi na jego zgodność z ustawą, która preferuje podział fizyczny, a także utrwalonym orzecznictwem. Przyznanie całej nieruchomości jednemu ze współwłaścicieli jest możliwe w przypadku, gdy fizyczny podział jest niedopuszczalny (art. 212 § 2 kc). Podnoszony w apelacji argument, że nowo powstałe działki nie nadają się pod budowę Sąd ocenił jako nieporozumienie bądź nadużycie. Obie działki mają charakter budowlany i stoją na nich budynki mieszkalne. Możliwość dalszej zabudowy stanowi odrębne zagadnienie. Szczegółowo odniósł się też Sąd do argumentów mających wskazywać na konieczność ustanowienia służebności przejazdu.

Kasacja wnioskodawczyni oraz uczestniczki postępowania R. C. oparta została na obu podstawach wskazanych w art. 393¹ kpc. W ramach pierwszej podstawy skarżące podnoszą naruszenie art. 211 i 212 § 2 kc w zw. z art. 1035 kc przez przyjęcie, że dopuszczalny jest podział spornej nieruchomości w naturze. W ramach drugiej podstawy wskazuje się na pominięcie opinii biegłego d/s budownictwa oraz błędną interpretację opinii biegłego geodety. Obie te opinie wykluczają bowiem możliwość wykonania nowej zabudowy na działkach powstałych w wyniku podziału i stwierdzają znaczną ich degradację z tego powodu.

Uczestnik postępowania Z. N. w odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie.

Oddalając kasację Sąd Najwyższy miał na uwadze co następuje:

Oparcie kasacji na obu podstawach wymaga rozpoznania w pierwszej kolejności zarzutów naruszenia przepisów postępowania. Ocena trafności zarzutów odnoszących się do prawa materialnego możliwa jest bowiem jedynie w odniesieniu do ustalonego stanu faktycznego. Biorąc zatem pod uwagę zarzuty podniesione w ramach podstawy określonej w art. 393¹ pkt 2 kpc należy zauważyć przede wszystkim, że w kasacji nie zostały wskazane przepisy

postępowania, które miałyby zostać naruszone przez Sąd drugiej instancji. Zgodnie z utrwalonym już stanowiskiem Sądu Najwyższego nie jest możliwe dokonanie oceny trafności zarzutów, jeżeli w kasacji nie zostało wskazane, jakie konkretne przepisy zostały naruszone (por. m. in. orzec. SN z 10 lutego 1997 r. I CKN 57/96 oraz orzec. SN z 12 czerwca 1997 r. III CKN 91/97). W szczególności Sąd Najwyższy nie jest obowiązany „odnajdywać” przepisy nie wskazane przez skarżącego, które – sądząc z treści zarzutów – mogły zostać naruszone. W związku z powyższym w rozpoznawanej sprawie niemożliwe jest ustosunkowanie się do zarzutów sformułowanych w ramach drugiej podstawy kasacyjnej. W efekcie do zarzutów naruszenia prawa materialnego można odnieść się na tle stanu faktycznego ustalonego w toku postępowania.

W ustalonym stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy zarzuty naruszenia prawa materialnego nie znajdują uzasadnienia. Z treści art. 211 kc jednoznacznie wynika, że ustawodawca preferuje zniesienie współwłasności przez fizyczny podział rzeczy wspólnej. Podział taki jest niedopuszczalny jedynie w razie wystąpienia okoliczności wymienionych w ostatnim fragmencie powołanego przepisu. W rozpoznawanej sprawie, jak szczegółowo wykazały Sądy orzekające, żadna z tych okoliczności nie wystąpiła. Dokonany podział nie pozostaje w sprzeczności z obowiązującymi przepisami ani ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem rzeczy. Nie wystąpiła także istotna zmiana rzeczy ani znaczne zmniejszenie jej wartości. Skarżące wskazując na obniżenie wartości powstałych w wyniku podziału nieruchomości nie biorą pod uwagę faktu, że obniżenie takie wyłącza dopuszczalność podziału dopiero wówczas, gdy ma charakter kwalifikowany. Podziału fizycznego nie wyłącza bowiem każde obniżenie wartości rzeczy wspólnej, ale jej obniżenie „znaczne”. Oznacza to, że niedopuszczalny jest fizyczny podział rzeczy wspólnej, jeżeli suma wartości powstałych w wyniku ewentualnego podziału części i sposób rażący odbiega od wartości rzeczy przed dokonaniem takiego podziału. Sytuacja taka nie występuje w rozpoznawanej sprawie. Trudno także mówić

o sprzeczności dokonanego podziału ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem rzeczy, czy istotnej jej zmianie, jeżeli działki powstające w wyniku podziału zachowują charakter budowlany, a więc taki, jaki miała nieruchomość objęta wspólnością.

Skoro zatem nie została wyłączona dopuszczalność podziału fizycznego wspólnej nieruchomości nie mogło mieć miejsca naruszenie art. 212 § 2 kc. Skarżące nie wskazują zaś, na czym miałyby polegać naruszenie art. 1035 kc, który to przepis zawiera jedynie odesłanie do odpowiedniego stosowania do wspólności majątku spadkowego oraz działu spadku przepisów o współwłasności w częściach ułamkowych.

Z tych względów kasacja podlegała oddaleniu jako pozbawiona usprawiedliwionych podstaw (art. 393¹² kpc). O kosztach orzeczono zgodnie z art. 520 § 3 kpc).